

"מיצביא בעל כח אדיר"

מפיץ חסידות למדענים בפריו

בבואנו מי"ט כסלו, ראש-השנה לחסידות, מובאת בזה - בפירסום ראשון - אגרת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, מקייץ תרצ"ג, למר פישל שניאורסאהן, שהתגורר בצרפת, ובו מבקשו לעמוד בראש אגודה של הפצת תורת החסידות בין אנשי מדע • מאיגרת זו עולה, כי ר' הלל זלטופולסקי, עמו נפגש הרבי הריי"צ בפריו באלול תרפ"ט (כמתואר באריכות השיחה ביניהם באיגרת שפורסמה במדור זה לפני שבועיים), אכן נרתם במלוא כוחו להפצת החסידות בין אנשי מדע • באותו זמן שלח הרבי הריי"צ כמשפיע לפריו את הר' שמעון ארי' גרינבערג, ור' הלל נתן רקע לאנשים מחוגים אלה שיוכלו להבין את דברי החסידות העמוקים • לאחר פטירתו הפתאומית, נוצר חלל אותו ביקש הרבי הריי"צ למלא

הביא לדפוס: הרב שלום יעקב חזן

מאז בואי הביתה צלחה הנני מושפע מאותם הרגשות הנעימים אשר השפיע עלי ההתוועדות עם כבוד ידידי בברלין ובפאריז. ומזמן לזמן הנני מהרהר באותם הדברים, – דברי נועם תורת ודרכי החסידות – ארום חסידות כסגנון ש"ב ידידי – אשר דברנו בכל פעם התראותינו, ומפעם לפעם מתגבר אצלי אותו הרעיון דבר פרסום רעיונות החסידות – אוצרות הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע – בין אנשי מדע.

העבודה היום יומית קריאת מכתבי מרי-נפש השופכים שיחם לפני והפונים אלי בבקשת עזרה חמרית ורוחנית, וחבילות של שאלות שונות הדורשות מח וכח לפתרון – מפריעה אותי להמסר כולי אל העבודה הנעימה לי ביותר, היא עבודת הכרם באילנא דחיי תורת החסידות אשר הנחילנו הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בכל בקר הנני חושב אשר בזה היום אקח לי מועד להאריך דברי לידידי ש"ב מתוך הרחבה. וכה עברו כמה שבועות ולא יכולתי למלאות תשוקתי עד היום.

תורת החסידות – כתורת הנגלה יש בה מקרא משנה הלכה ואגדה, אשר כל אחד מהם הוא תורה שלמה מלאה אור וזיו שכל אלקי ומחיי נפשות רבות.

הנני שומע ת"ל פ"ש מאתו ע"י בנותי וחתני יחיו, ונעימה לי במאד ההתקרבות, וזה לא כבר כתבו לי ברגשי שמחה והתפעלות מנועים הנאום אשר נאם לזכר

החכם הנודע המנוח מר קאהן ז"ל ואשר עשה רושם נעלה על כל השומעים, ושמחתי על זה ואברכהו כי יצליח לו השי"ת בגו"ר.

אתענין במאד לדעת האם קבל מענה על מכתבו אשר כתב כפי אשר דברנו בברלין, ומה מצב הענין ותוצאותיו, ואם כבר בא לידי החלטה טובה ע"ד ההצעות השונות אשר הציעו לו, והשי"ת ימלא משאלות לבבו לטובה ולברכה.

ואשובה לנושא דבורי עם כבוד ידידי פעמים ושלש על אדות חובת כל חסיד לעשות בעד החסידות, ומה גם

למי שהוא מגזע משפחת הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק', אשר חובה כפולה ומושלמת המביאה ברכת כל טוב לעצמו ולזולתו.

טרם נסעי לברלין, בחורף העבר, ערכתי מאמר נקוב בשם "החובה והיכ"ו" לת לעשות בעד החסידות¹, בו מבואר (1) חובתם של החסידים לעשות בעד החסידות, (2) ואשר רגש החסידות בא בירושה (3) מעלת הרגש על ההבנה, ובא בירושה, ואשר הנה גם אלו שמגזע החסידים מוצאם יכולים המה לעשות בעד החסידות.

ברירא מילתא אשר בלא קיום מצות מעשיות א"א להבין דברי חסידות, ז.א. אשר החסידות אינה נקלטת אלא בכלי של שומרי תורה ומצוה, ואלו אשר ר"ל אינם מניחים תפילין, אינם שומרים את השבת ואינם נוהרים באכילתן כו' אינם כלים אל החסידות.

אמר ז"ל² המאור שבה – בתורה – מחזירו למוטב, ובה יש יתרון לפנימי התורה על גליא שבתורה, דגליא שבתורה היא הלכה פסוקה הבאה מנועם שכל מופלא, שכל אלקי. וחסידות היא אור מבהיק, הדברים דברי אלקים חיים כשיוצאים מלב ער, בוקעים את לב השומע כאשר יבקע הגרון את העץ לרסיסים, ומעוררו ברגשי תשובה חרטה על העבר וקבלה טובה על להבא.

המבוא לחסידות – דער ארום פון חסידות – הוא שכל צח ומצוחצח משובץ במשבצות רגש, המביא לידי כוסף ותשוקה להחלץ

מן המועקה של החיים החולניים, כמאמר העולם ארויס רייסען זיך פון די ערדיגע האַליאַבליעס און פון דעם וואַכענדיגען לעבען [=להנתק מהארציות הנבובה ומחיי החולין].

ועוד יותר כי היא – תורת החסידות – מביאה את האדם לאכול חולין על טהרת הקדש. כל חיי האדם מכונה בשם אכילה: לימוד התורה והמדע נקרא אכילה כמאמר³ לכו לחמי בלחמי, חיי המשפחה נקרא אכילה כ"אם הלחם כו' וכל עמל האדם בפרנסה ורכישת רכוש נקי אכילה כאמור כל⁵ עמל האדם לפיהו.

חסידות היא אור מבהיק, הדברים דברי אלקים חיים כשיוצאים מלב ער, בוקעים את לב השומע כאשר יבקע הגרון את העץ לרסיסים, ומעוררו ברגשי תשובה חרטה על העבר וקבלה טובה על להבא

(3) משלי ט, ה. חגיגה יד, א.

(4) בראשית לט, ו ובפרש"י.

(5) קהלת ו, ז.

(1) נדפס באגרות קודש אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע חלק ב עמ' תעז ואילך.

(2) ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז (וקה"ע). ועוד.

ז.א. כי החסידות מאירה אור בחיי האדם אשר גם חיינו היומיים יהיו טהורים, זכים ובהירים, ומארחות חיים היומיים הוא בא לידי הכרה בהשגחה פרטית ובכל פנות שהוא פונה הנה הווי נצב עליו ורואה אלקות במוחש, עד שרואה בעיני בשר ממש כי הטבע עצמה היא למעלה מהטבע⁶, כלמר את הסגנון המורגל בפי בעלי חומר "שזהו טבע", "דאָס איז נאַטור" הוא מהות בדוי, הנברא בסבת העדר ההבנה, כי ההבנה מביאה לידי הכרה גמורה אשר טבע זו עצמה היא למעלה מהטבע.

שכל האנושי דנפש הטבעי מסכים ומחליט כי הבריאה היא יש מאין, וכל התעסקותו הוא בידיעת טבע כל דבר לדעת עניניו הפרטיים בהרכבה והפרדה בתועלת והפסד וכדומה, אשר כ"ז הוא ההכנה והחקירה בגוף היש אחרי המצאו, אבל בעצם ענין המצאות הדבר מאין ליש אינו חוקר כלל.

והשכל האמיתי דנפש המשכלת שהוא נפש האלקי הנה עיקר התעסקותו הוא בהאין האלקי המהוה את היש והמקיימו בהווי תמידית, אשר מהות מושכל זה הוא נטוע ומושרש בנפש בהנחה עצמית, אָפ געלייגעט און אָפגיפרעסט אין נפש, דהנחה זו יסודה בראיית מהות אלקות שבנשמה להיותה חלק אלקה ממעל, ובהתלבשותה בגוף, הנה הנחה זו מתבארת בלבושי השכל דנפש האלקית שהיא תורת החסידות מחקר אלקי המלוּבש

מה שהנשמה רואה בראי מוחשית בהיותה למעלה קודם ירידתה למטה להתלבש בגוף, וזה שהכל הוא אלקות הוא הבנת שכל האנושי הבא ע"פ מופתים מוחשיים גם לעיני בשר.

עומק תוכן ההבדל בין הא דאלקות הוא הכל, להא דהכל הוא אלקות הוא בהתוצאות, כי ההנחה שבנשמה עם כי פועלת השפעתה על מהלך רוח האדם אבל באה בתנועה של אור מקיף, דאור מקיף אף שהוא משפיע ופועל ומ"מ יכול להיות בו דבר והיפוכו.

וכמו ענין האמונה דכל ישראל מאמינים בני מאמינים⁸ בהווי כי הוא ית' בורא יחיד משניח בהשגחה פרטי ומהוה מאין ליש כו', ומ"מ הנה בשעה זו עצמה יכול לעשות דבר מנגד לגמרי, ועוד יותר כי לפעמים מבקש האדם מאת השי"ת כי יעזרהו באיזה דבר והדבר ההוא הוא נגד רצון הווי, וכמארז"ל⁹ גנב אפום מחתרא רחמנא קריא הגנב מאמין בהי שהוא זן ומפרנס אותו, ומבקש שיצליח לו השי"ת בגניבתו.

ונת' ענין זה במאמר דעו כי הווי הוא האלקים, בקונטי כ"ב תרצ"ג¹⁰, בביאור מארז"ל, סנהדרין ד"ו ע"ב, גזל סאה של חטים וטחנה אפאה והפריש ממנה חלה כו'.

וטעם הדבר להיות אמונה היא אור מקיף¹¹, ובאור מקיף יכול להיות דבר והיפוכו, אבל לא כן הוא באור פנימי דתורת החסידות הבנוי על שכל אלקי,

ומראה לדעת בביאורים והסברים שכלים כי הכל הוא אלקות הנה השפעתו הוא בענין של פועל טוב. והנה הנחה זו שאלקות הוא הכל ישנה בכל אדם, רק שמתכסית באבק הטרדות היום יומיים, והטרדות הללו הנה לבד זאת שמביאים את האדם לידי הגברת צרכי החומר על צרכי הצורה, הנה עוד זאת משפילים

**המבוא לחסידות . .
הוא שכל צח ומצוחצח
משובץ במשבצות רגש,
המביא לידי כוסף
ותשוקה להחליץ מן
המועקה של החיים
החולניים, כמאמר
העולם ארוים רייסען
זיך פון די ערדיגע
האליאבליעס און פון
דעם וואָכענדיגען
לעבען [=להנתק
מהארציות הנבובה
ומחיי החולין]**

(8) שבת צז, א.
(9) ברכות סב, א (כגירסת העין יעקב).
(10) סי' המאמרים קונטרסים חלק א רסט, א.
(11) ראה גם סי' השיחות שם ע' 126, ובהנסמן בהערה 146.

(6) ראה גם אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' תקמט.
מאמר טבע (שיחת אחש"פ תרצ"ג – סי' השיחות תר"פ–ת"ש (כפר חב"ד, תשמ"א) ע' 176 ואילך).
(7) ראה גם סי' השיחות תר"צ ע' 86, ובהנסמן הערה 10.

ומקטיינים את כללות מהות האדם וכאלו מגרשים אותו מלהסתפח בנחלת השכל והמדע, ומסתפק בשכלים פעוטים.

כל דבר שכל ומדע יש לו המבוא הוא הבית-יד, אף שהבית-יד אינו מעצמו ומהותו של הכלי, אבל מ"מ הנה בו ועל ידו אווזים הכלי ההוא. המבוא של החסידות – דער ארום פון חסידות – הוא המטהר את האוויר ומכשיר את האדם לצאת ממסגרת הברזל של חיי חול ולהתבונן במצבו, ואז מתעורר רוח החיים שבקרבו, היא נשמת קל שדי בחלק אלקה ממעל¹² אשר תחייהו והולך ומתקרב לאור כי טוב. ולזאת היא תעודתו בחיים ההחיות את עצמינו ולגמול חסד עם כל אשר נוכל לקרבו בטל תחיי טלא דבדולחא היא תורת החסידות.

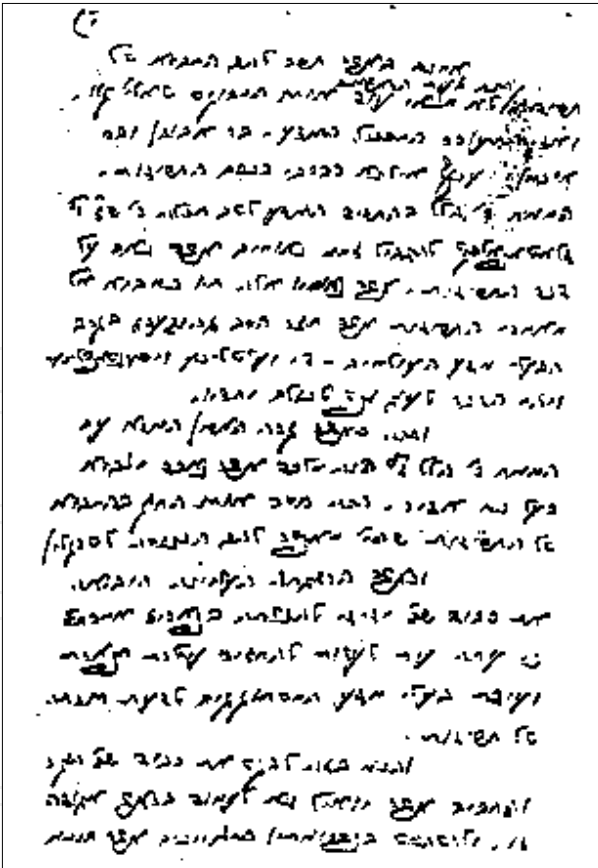
והנה זה שנה שני אשר בעזרת תמיכתו של ידידי הגביר היקר באנשים, ענף עץ אבות חסידים בעל מדות תרומיות ר' אלי שיי מערקין שלחת¹³ את אחד מתלמידי ישיבת תו"ת דליובאוויטש הרב ווי"ח אי"א מוה"ר שמעון אריי שיי גרינבערג לפאריז בתור משפיע דא"ח כנהוג במדינתנו בתוככי אנ"ש שיי בימי קדם.

השפעתו של התלמיד הרב גרינבערג שיי השפיעה ת"ל לטוב על קהל עדת אנ"ש שיי שבפאריז יע"א וקבעו זמני לימוד חסידות רבים בהבתי כנסיות של אנ"ש שיי, ולרגלי ביאתו התעוררו בהתעוררות טובה גם כמה מבעלי מדע אשר חפצו לדעת איכותה ומהותה של החסידות, ונהנו מנאומיו וביאוריו של הרב גרינבערג שיי.

אמנם באשר חסר להם המבוא של חסידות, הנה בעת הראשונה לא מצאו עוד אותו המבוקש שאל"י קו, ואז התעורר המשכיל הנודע, בר אבוהן ובר אורין, ענף אילנא רברבי בכרם החסידות, המנוח ר' הלל בהחסידי הנודע לשם תהלה ר' שיי ז"ל זלאטאפאלסקי¹⁴ להגביל זמני נאומים אשר נאם על דבר החסידות, אשר נאומיו אלה היו כמבוא אל מאמרי החסידות אשר חזר הרב גרינבערג בקרב הבעלי מדע העולמים – די ועלטליכע ויסענשאפטליכע – ויהי הדבר לענג נפש לכולם יחדיו.

והנה כאשר קרה האסון עם המנוח ר' הלל ז"ל, הנה מלבד אשר נאבד מצביא בעל כח אדיר, הנה חסר אותו החלק בהמבוא של החסידות שהי מאפשר להם הכניסה לטרקלין.

וכאשר ההשגחה העליונה הוביאה את כבוד שיי ידידי להצלחה בפאריז, אמרתי כי עתה עת לעשות

חלק ממכתב כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ בכתי"ק

להחזיר עטרת תפארת ועידת בעלי מדע המשתוקקים לדעת תורתה של חסידות.

והנני בזה לבקש את כבוד שייב היקר והחביב אשר יואיל נא לעמוד בראש אגודה זו, ולהשתמש בכשרונותיו המצויינים אשר חננו השיי"ת – יברכהו השם – למלאות את תעודתו בתור גזע משפחתנו אשר זכות אבות מסייעם, ולא אפונה כי לרגלי עדינת לבבו ימצא ענג רב למלאות תשוקת הכוספים לדבר ד', ואני תפלה כי יקוים היעוד¹⁵ ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

... ואשאר לחכות לשמוע מנועם שלומו הטוב, ובטח לא ימשך תשובתו כי אתעניין לדעת משלומו הטוב. והנני ידידו שייב.

(14) ראה גם שם עמי שמא. ושי"י.

(15) ישע"י יא, טו. רמב"ם הלי מלכים בסופו.

(12) ראה תניא רפ"ב.

(13) ראה גם אגרות קודש אדמו"ר מהור"י"צ חלק יא עמי שמב.

וש"י.